

Abonamente:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an, 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sambătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaș.

Foie bisericească-politică.**Anul XXI.****Blaș, 11 Februarie 1911.****Numărul 6.****Cuvântul cel dintâi.***Being, Four 1911.*

Noul spirit, ce, de un veac și mai bine încoaci, se desprinde atât de biruitor din domeniul științelor naturale și din cel al filosofiei, cântinel a schimbat credințele de până aci, atât în ce privește rolul și menirea societăților omenești, cât și rostul și datorințele individului.

În măsura, în care i-s'au deschis omului tainele firei și ale gândirii nepătrunse de mintea veacurilor ajunse, s'a clătinat și punctul de gravitație al istoriei precum și cel al științelor sociale.

Rostul și valoarea popoarelor în istorie azi nu se mai cântărește punând la cumpănă gloriile străbune și vitejiile cu cari își deschideau drumuri într'alte țări și îngenunchiau alte neamuri, ci prin aprecierea muncii și a jertfelor întru dezvoltarea culturii lor specifice, prin care în chip firesc conlucrează și contribuiesc la propășirea spiritului omeneșc sau cel puțin la varietatea civilizației omenești.

Noi cărturarii poporului român, cu un trecut și aproape și azi cu un prezent de sate și preoți, revărsate sub cele poale de codru sau în deschizăturile munților, veacuri întregi pierduți din vederea istoriei, chiar și zilele noastre anevoie vom fi fiind în măsura, de a înțelege vederile și aspirațiile culturale, progresele și frământările sociale, întrecerile economice, cu un cuvânt vijelioasa scurgere a vieții moderne din Apusul Europei.

Și ajungând odată din toată sărăcia ta, ca într'o zi să vezi cu ochii tăi și să pui mâna ta pe pulsul acestei vieți, stai înmărmurit în fața jocului macabru ce zi și noapte n-are astâmpăr. În mijlocul acestei involburări de lumină și bogăție; de pompă și goană aprinsă pentru traiu, de știință și artă; în mijlocul a mii și mii de ciudațenii iscodite

toate de mintea omului, îți vine să faci ca și cea din poveștile indiene, care intrând în camerele încărcate de bogății și nestemate strălucitoare, ale fantasiei orientale, și-a mușcat degetul, drept dovadă, dacă e treaz și la sine, ori numai aiurează.

Desmetecit stai și privești, înțelegi și judeci. Oum e atunci ești în măsura de a-ți da seamă, că glasul de primenire al vremurilor noastre nu e frază goală și stereotipă, ci e huetul năstrusnic al ideilor moderne, ce ne impresoară din toate părțile și ne chiamă la o nouă orânduire a vieții noastre.

Trăim un veac nou. Nou, nu numai prin pașii uimitori, pe cari îi face mintea omenească spre soluția celor mai îndrăsnețe probleme, căreia nu-i scapă nici împărăția văzduhului, dar e nou acest veac și prin cerințele sale față de întreaga activitate omenească.

Trăim vremuri în cari biruințele și fazele de primenire nu sunt smulse prin oftări și visări la ceruri albastre, ci prin pregătire, stăruință, prin spirit de jertfă, prin o trează și lămurită voință de muncă, de a face și a învăța.

Noi Românii venim de departe și venim de mult. Abia însă de vre-o două sute de ani încoace am apucat calea pe oare sfășiați și zdrențuiți ca vai de noi, cum scăparăm din ghiarele sortii și ale nenorocirilor istorice, am ieșit mai în fața istoriei. Pe drumul acesta, din jgheaburi și ascunzături de codrii, pe unde dibuiam, încetul cu încetul, ne pomenirăm la aer mai luminos, în bătaie de soare, de unde ni-se deschise zarea de a vedea ceea ce nu suntem și ceea ce am putea să fim.

Ghidul, care ne-a îndreptat pe această cale a fost și este Biserica noastră unită cu Roma. În această Biserică am văzut noi lumina cea adevărată și am luat spiritul cel ceresc al cultivării noastre. Intrânsa

am găsit noi adevărata formulă a culturii și a aspirațiilor noastre. Intrânsa am apucat noi făgașul originii și al ființei noastre, al tradițiilor, al trecutului și în consecință al viitorului nostru. Ideile marilor apostoli și ucenici ai Blașului se pogorâră și preste cei de dincolo. Și în mișcările produse de răsadul acestor idei crește acea generație de bărbați, cari mai târziu în frunte cu *I. E. Radulescu* pornesc mișcările dela 48 și 59 prin cari pun temelile Regatului și ale culturii române de azi.

Se ridică acum întrebarea, cum de chiar Biserica noastră, urzitoarea culturii române, s'fioasă pe semne, să nu-și lărgească și întărească rostul pe care l-a avut în desfășurarea ideilor, în creșterea și luminarea bărbaților, cărora azi le datorim ceea ce avem și suntem. De unde mersul acesta tăriș-grăpiș, vieța aceasta fadă, ștearsa, incoloră; de unde acest „*metus Judeorum*” ce de o bună vreme încoace se observă în rândurile noastre față de izbeliștea Forului umflat, afectat, în care se vorbește și se scrie, asupra instituțiilor noastre asupra bărbaților noștri?

Noi uniții avem trei daruri dela Dumnezeu. Avem puterea adevărului, avem bărbați cu înalte și întinse pregătiri și avem înțelepciunea de a nu ne folosi de nici unul din aceste daruri. Faptul acesta își refrânge umbrele sombre în pornirile de reculegere din zilele noastre. Avem condeie; cele mai bune condeie de dincoace sunt ale noastre. Și noi în loc de ai intruni la o muncă expansivă, îi resfirăm, îi înfundăm pe ici pe colo, sau îi lăsăm să-i bată vânturile și să-i scurgă ploile organelor de coterie.

— ... Avem un frumos și impunător număr de intelectuali mirenii, crescuți prin cele interdate — știe numai bunul Dumnezeu cu câte jertfe — și noi în veacul întrunirilor

și al asocierilor îi lăsăm răvași; cu fărina orbului, să plece încotro îi va lumina Cel de Sus. Noi trăim și azi într'o atmosferă patriarhală, aproape idilică așteptând din când în când vre-o „ordinațiune“ ca apoi să mai facem un lucru de porunceală.

Despre Michel Angelo ne spune G. Vasari, biograful artiștilor din epoca Renașterii, că lucrând 22 de luni fără întrerupere la bolta capelei Sixtine, într'atât se obișnuise să-și ridice ochii în sus, încât nu se mai putea uita drept înaintea lui, la stânga ori la dreapta, ci trebuia să țină mâna deasupra ochilor de aveă să cetească vre-o scrisoare. Așa suntem și noi, — mai vartos aștia din eparhia oradană, obișnuiți să privim tot în sus și toate să le așteptăm dela Consistor. De aici provine absoluta lipsă de inițiativă, de întrunire și sfătuire, de muncă intensivă ce privește ridicarea stării morale și materiale, a poporului, soartea învățătorilor și a școlilor noastre. Și când ne ajunge mucul la deget, ne învinuim unii pe alții.

E vremea să ne dăm seamă că alcătuirile trecutului în asprimea zilelor de azi, se desfac din toate închieturile. E timpul suprem, ca să ne tragem socoteala, că fără lărgirea vieții noastre bisericesti într'un chip sau altul, noi ne pierdem rolul, devenim niște ucronici și ne slăbim pe nevrute noi pe noi înșine.

Noi nu ne mai putem îngădui exclusivismul Bisericii catolice din patrie — deși anii din urmă și dânsa s'a trezit — de a ne închide hermetice dinaintea elementului laic al Bisericii noastre. La ce ziaristica noastră, la ce scrisorile noastre, dacă noi le scriem, noi le tipărim și noi le și cetim. Drept ce dorința mirenilor noștri buni și stăruitori la binele și înaintarea Bisericii noastre, este ca în noua mișcare de primenire, de viața bisericească, comisia încredințată cu prelucrarea statutelor să nu-i treacă cu vederea, ci să le deie rolul și sarcinile cuvenite, intrunindu-i burem odată la an într'un fel de parlament literar-bisericesc. Spre învederarea foloaselor, și a spiritului de înțărare, ce ar rezultă din faptul acesta, cred, că nu-i nevoie de pilduri.

Vorba e însă să nu ne facem buturugă în calea vieții și vremurilor de astăzi. S'a zis: „Vremile îl stăpânesc pe bietul om“. Adecă vremile lucrează prin oameni și totuși oamenii pregătesc vremile lu-

crând bine. Vrem noi vremuri mai prielnice, mai bune, atunci avem să ne organizăm pe o platformă de existență mai reală.

*

Treziti odată din somnolența aceasta putem vorbi și despre popor. Noi însă când ne gândim și vorbim despre poporul nostru, de obicei dăm pe lunecuşul frazelor și nu-l privim sub unghiul stărilor faptice în care el astăzi se pomeneste. Poporul nostru ici coala negreșit are slăbiciuni particulare, ce nu se pot generaliza, e păținaș în una sau altă privință, pe alocurea îi lipsește simțul de demnitate — să te miri — uneori simte bine și totuși nu judecă, dar incolo Românul nostru în general are aptitudini superioare față de orișicare popor din patrie. Eu unul îl cunosc de-a binele. An de an cutrier diferite ținuturi studiind literatura lui, chipul de gândire, de simțire și de judecată a poporului nostru. Și am cuvântul, să mărturisesc, că mă surprinde noile idei și vederi, cari pe zi ce merge îi schimbă mentalitatea. An de an mă întâmpină cu întrebări noi asupra stărilor sociale, politice și economice din țară, la cari ai gândi, că poporul nici nu visează. Din această experiență m-am încredințat pe deplin, că poporul nostru simte o mare sete de carte, un mare dor de lumină, că poporul ce ne stă înaintea așteaptă dela noi, cărturarii lui, lumină și mare și multă îndurare. Comunicația ușoară de azi îl pune în măsura de a străbate locuri mai îndepărtate, de a cutrieră țări și mări. Pretutindeni însă e lovit de puternicul șivoi al mișcărilor sociale de azi, cari pe nesimțite străbat și la chipul lui de a vedea și a judeca, în vreme ce în aceste învățături i-se pare, că găsește formula durerilor și a jalbelor sale, pentru cari el de mult caută alinare și ascultare.

În sfârșit și țărânul nostru se deșteaptă, dar nu atât prin lucrarea ideilor și a învățăturilor noastre culturale și bisericesti, cât mai vartos — și aici e primejdia — sub imboldul unei gândiri străine de vederile și silințele noastre. De aici provine lipsa aceea de legătură firească, ce s'a observat și se observă pe alocurea, dintre conducători și popor. Și vina e totdeauna a conducătorilor. Puterea dăinuirii noastre, rostul Bisericii noastre consistă în luminarea și întărirea poporului român. Și dacă nu suntem în măsura de a ne îngrijii așa cum am

vreă de partea materială a vieții lui, avem datorința, ca cu puteri îndoită să lucrăm la ridicarea vieții morale și intelectuale a poporului român, a credincioșilor noștri, intru cât ceșce împinge pe om spre mai bine, ori spre mai rău, sunt puterile și imboldirile sufletesti.

Drept aceea cler și mireni, închiegați într'un singur gând, înalt și datător de viață, avem să ne facem datorința — numai datorința — față de poporul nostru. Nu se poate descrie poporul, fie el bun, fie el rău, fără să nu pomenesti într'un chip sau altul de Biserica. (Björson).

Biserica noastră numai românească poate să fie. Rostul ei este ca în sinul poporului român să afirme crezul marilor apostoli ai Unirei, și facla luminei adevărate s'o susție sus și tare, ca razelo ei veacuri după veacuri să lumineze cărările poporului român.

Acesta este gândul nostru și gândul acesta se învaluie în cuvântul nostru cel dintâiu.

(dr. c. p.)

„Eroi fără nume“.

— răsuneț. —

În articolul de fond a prețuitei noastre foi „Unirea“ de dto 21 Ianuarie 1911 intitulat „Eroi fără nume“ am cetit plângeri, că școlile noastre populare se închid cu zecile de autoritățile civile, iar alte comune abzie de școala lor confesională și o închină statului, și toate aceste lucruri triste se întâmplă din nepăsarea și neglijința acolora, cari sunt puși să vegheze. Cetind mai departe dau cu ochii de parohia Grebenișului, care a închinat școala statului. Cuvintele acestea m-au lovit ca fulgerul, aducându-mi aminte de bătrânul meu tată, care e paroh în acea parohie, care de 37 ani slugește la altarul Domnului și care de 37 ani se luptă cu dragoste, cu credință, cu sinceritate pentru lege și biserică, brăzdându-i gândurile cele multe și cumplite față, și încărunțându-l grijile pentru creșterea numărului familiei.

Când îmi frământ creerii și inima cu astfel de gânduri, o durere îmi cuprinde inima de fiu, observând, că e întunecat nimbul tatălui meu, căci din a lui vină s'a pierdut școala din Grebeniș, o comună de altcum puternică. Eu, ca unul, care am trăit în acea comună și știu relațiile de acolo, știu luptele, năcazul și șicanările ce le-a avut tatăl meu cu edificarea bisericii, știu truda cea multă, știu inima lui cea înflăcărată pentru înflorirea bisericii și a școlii noastre, mă doare, că sum nevoit să aflu, că acum la bătrânețe e timbrat de neglijent și nepăsător, el care vecinic a muncit muncă cinstită de preot, și care în viața sa n-a avut o clipită ori o zi senina, și a căruia toată vina e că a fost sărac, dar de omenie.

Se prea grăbesc adese oamenii cu judecata, și de multeori greșesc, când fie că se pierde credința, fie că se pierde școala,

fie că candidatul de deputat nu reușește, fie că dascălul nu-și face datoria, pun *toată vina numai* pe preot și iar pe preot. Dar oare intelectuații noștri de pe sate și orașe, cari nici decum nu se dimit să vină în mijlocul poporului să-l îndemne la dragoste și alipire față de preot, față de biserică și școală, ei fără nici un scrupul aruncă toată vina în spatele îngârbovite ale bietului preot, singurul prețiu sincer al poporului? Pe aceștia, de ce nu-i judecăm?

Dar să mă întorc la Grebeniș; e acolo o biserică frumoasă, ridicată sub bătrânul meu tata; mulți zic și au zis, că de ce nu a ridicat școala mai întâiu, căci doar s'or mai putut ruga încă credincioșii în bisericuța cea de lemn din vârful dealului rămasă din vremuri vechi.

Tatăl meu ca preot văzând, că în sat nu e nici biserică, nici școală, a preferat mai întâi pe Dumnezeu, Tatăl cel ceresc, și la îndemnul și străduința lui s'a ridicat casă einstită, cum se cuvine unui Domn al ceriului și pământului; și a fost bine așa!

Acum îi murea pe bietul popă dela sate ridicarea școlii, care meren era excepționată. Dar zăvistia era băgată de cei răi între popor, că vor scăpa de dări, dacă vor da școala statului, și bietul român, care de veacuri geme sub poveri, când a auzit de ușurare, zădarnică truda lui, idealismul lui, nu a mai pătruns la sufletul și inima românului, zdrobit, lovit și îngreunat de veacuri, și și-au închinat școala statului, lăsând pe păstorul lor de rușine, și cu inima sfâșiată de durere, pradă reproșurilor multora. Școala din Grebeniș s'ar fi putut mântui, căci, foarte nimerit zice articolul sus amintit, că trăiesc în el doi mari și bogați proprietari, unul gr-cat, altul gr-or, cel din urmă a și promis ajutor, al doilea nici n-a promis, nici nu a dat, și când bietul popă s'a dus la Domnul, cu palăria în mână și a zis: „Măria Ta fi bun și vină la adunarea de azi în chestia școlii, să te vadă poporul în mijlocul lui, fi bun și din ce ți-a dat Dumnezeu jertfește pentru școală, care e lumina, viața noastră“, ce i-a răspuns Domnul? „nu mă mestec cu proștii aceia,“ și bietul popă o iea la adunare cu frică și cutremur în inimă, vorbește poporului insufletit, își pune toată elocința tot sufletul în joc, dar toate sunt zădarnice, poporul îi zice, „da ce te omori Dle părinte, vezi că nici Măria-sa nu vine încoace, deși are o tabla mare de pământ, patru cai, hinteu, dar nouă nu ne da nimic, numai sbiciul și ocară!“

Și tu preot sărman, bătut de vremuri, rămâni biruit pe câmpul de luptă, cu decepție amară în suflet: că acum la bătrâneță din vina ta ai pierdut școala, întunecându-ți și nimicindu-ți toată osteneala, toată truda, toată năzuința ta sfântă și curată, pentru biserică și neam, iar bogatul „cu tablă de pământ, cu patru cai la hinteu,“ trece pe lângă tine uitându-se cu dispreț ca un erou național, și tu nu ai ce face, îți pleci capul la pământ, cu cartea subsoară trăgându-ți din greu cizmele încă vre-o câțiva ani prin tina din Grebeniș, ducându-te la vre-un sărman să-l mai mângâi și să-i mai indulcești mălăiul amar.

Acestea le-am zis, ca să arăt și se atrag atențiunea preoților la un morb, de care sufer cei mai mulți bogați ai noștri, și cei mai mulți inteligenți, cari ajungând la o

poziție înaltă în societate își uită de adevărata lor chemare.

Dacă ție bogat român ți-a dat Dumnezeu din belșugul său, adu-ți aminte, că faci parte dintr'un neam sărman și asuprit, și că prin armare ești dator se jertfești din prisosul tău pentru biserică și școală.

Iar tu Domn de român, dacă ți-a ajutat Dumnezeu se fi Domn, adu-ți aminte, că ai ieșit din un neam sărac și lipsit. — adu-ți aminte, că acolo la sate e preotul, vechietorul vechiu al așezămintelor noastre sfinte, cari sunt viața și sufletul nostru, adu-ți aminte de acel pastor, cari în vremuri bune și tulbure a fost sentinela cea fidelă, a fost ostașul de veacuri în luptele neamului nostru; adu-ți aminte și te pogoară la popor și la preot, și cu graiul și cu inima te trudește se întărești dragostea între ei, să îndemni cu graiul și crucerul la jertfă pe popor, pentru biserică și școală, cari sunt pulsul de viață dătător al caracterului nostru de neam și român!

Iuliu Tatar,
preot gr-cat.

Cum s'ar putea promovă instrucția și curățenia limbii noastre liturgice prin școlile populare?

(Continuare).

III.

Controlul Inspectorilor Arhidiecezani.

Veneratul nostru Inspector scolastic Arhidiecezan singur fiind nu se poate aștepta ca să termineze toate agendele scolastice și să viziteze birăm odată în an, (eventual la doi ani odată) școlile din fiecare comună bisericască, ca așa să se convingă în persoană despre progresul instrucției din Arhidieceză. Să recer deci cu imperiositate pe lângă Inspectorul șef, cel puțin doi Inspectori specialiști ajutători, cari partea cea mai mare a anului scolastic să călătorească pentru a inspecta școlile. Aceștia să fie pedagogi consumați crescuți dintre teologii cei mai de frunte, cu stipendii în străinătate, cari după terminarea studiilor să devină profesori specialiști de preparandie, iar în urmă să fie distinși cu onorișcul oficiu de subinspectorii scolasticii arhidiecezani, putând să treacă prin toate gradele hierarhice. Acești inspectorii coajutori — cari acum la început s'ar putea recruta din profesorii de preparandie pensionați, eventual din profesorii gimnaziali pensionați și recunoscuți ca pedagogi de frunte — ar avea datorițele cardinale: *de a veghea* cu ochi de argus asupra mersului instrucțiunii, de a consulta protocoalele trimise prin oficiile protopopești de subinspectorii districtuali, dar mai vărtos pentru ca să se convingă în persoană despre exactitatea numitelor controale să meargă în fața locului și încât ar observa, că instrucția stagnează din oarecareva cauză, să ia măsurile necesari pentru delăturarea pedecilor, cari să opun mersului regulat al instrucției.

Inspectorii arhidiecezani ar avea să ia și dâșii protocol sau informațiuni la toate școlile despre starea cum le-a aflat și defectele, cari le-a ordonat să se suplinească. În aceste protocoale sau informațiuni rubricate să se arete și diligența, istețimea și capacitatea respectivului învățător în propunere, ca așa la conferirea unor stațiuni doctentale mai proventuoase, precum și la ins-

pectarea școlilor din districtele protopopești, acești învățători să fie preferiți. Mai eventual să se creieze câteva premii anuale pentru învățătorii din arhidieceză unde s'ar observă cel mai bun rezultat în propunerea limbii române. Prin procedura aceasta s'ar naște între învățători o emulare nobilă în propunerea limbii liturgice.

Subinspectorii arhidiecezani ar avea să pună mare pond și pe aceea, că învățătorii propan în școală cantul bisericesc și profan, iar cei ce ar fi în stare să conducă cor în donă sau mai multe voci pe note, să fie preferiți la alegere în fiecare parohie, ma celor diligenți, cari ar escela în organizarea și conducerea corurilor să li-se dea ajutor, căci dacă am avea în fiecare parohie coruri bisericești bine conduse, de învățătorii, cari cunosc notele, câtă pietate ar sfârni acela în inima poporului nostru? cu câtă dragoste ar alerga el la biserică și cât de mult s'ar însufleți, văzând, că pruncuții lui, așa de frumos știu cânta și lauda pe Dumnezeu în dulcea noastră limbă liturgică?! De unde subinspectorii arhidiecezani ca specialiști ar avea nu numai să controleze cum s'a pus la cale uniformitatea în instrucție prin subinspectorii districtuali, ci aflând oarecari defecte cu privire la nobilitatea intelectului prin instrucție sau a inimei prin cant, să coregă, să îndrepte și să fară toate pentru promovarea instrucției și curățenia limbii noastre liturgice, pentru desvoltarea pietății, a iubirii de lege și însuflețirii pentru limba noastră strămoșească. În anul următor dacă ar observă cu deosebire în propunerea obiectelor din limba română tot aceleas defecte, să dogenească pe cei de vină, iar dacă nici a treia oară nu ar observă îndreptare spre bine, atunci să purceadă cu toată rigoarea contra respectivului învățător, căci dacă pe lângă toate povețele bune și îndreptările în lucrurile, cari nu le-ar fi știut dela sine, nu vrea să-și delature scăderile, acel învățător — voind însuș să devină culpabil — trebuie să fie pedepsit.

Acum trăim în alte timpuri, când învățătorii nu sunt aplicați din necesitate extremă la școlile noastre. Astăzi schimbându-se referințele materiale în spre bine, s'au dedicat pe cariera de învățători indivizi cu chemare. Numărul lor se înmulțește din an în an și așa printruce să se țină un individ fără chemare în postul care ar putea fi completat cu demnitate din partea altui învățător calificat, care-și cunoaște misiunea?

Dela numiții Inspectori s'ar mai recere ca dâșii prin „Foata Scolastică“ a reuniunii arhidiecezane să dea instrucții, povețe, îndrumări și ordinațiuni folositoare învățătorilor, în toate ramurile ce privesc școala și învățământul, pe aceasta foaie să o ridice la nivelul celor mai renumite foi din patrie și străinătate, să mijlocească uniformitate în propunere și sa edeă cărți pentru școlile populare, după cel mai nou și mai practic metod de propunere. Să fie așa zicând sufletul, ochiul, ingeniul și ingerii apărători, ai școlilor noastre populare. Dâșii să fie salariați corăspunzător oficiului greu și să aibă relut anual de călătorie.

* * *

(Va urma).

De vorbă, în fața „Telegrafului Român”*) . Un eviincios articol, apărut în Nr. 2 al revistei „Cultura Creștină,” sub titlul: *De vorbă în fața Sionului român*, a provocat în Nr. 7 al „T. R.” răspunsul unui „Român naționalist.” Ne vine acest Român naționalist cu aceleași sfruntate și superficiale argumente, cari și până acum, au fost respinse de nenumărați, din partea oamenilor serioși. — Că Unirea a fost un act, care nu a succedat, că bărbații luminați ai Unirei au fost nemulțumiți cu efectele „unației”, că românii uniți numai bisericii surori pot mulțumi, că clerul lor nu a ajuns la soartea celui rutean, — și alte vorbe, cari sună frumos, dar din fericire nu sunt adevărate.

De nouă avem de a face, cu tendința, ce cu tot prețul vrea să știe religioasă singur, ca un mijloc pentru susținerea naționalității, după deviza: „mai întâi sunt român, și numai în rândul al doilea creștin”. Acest curent, oricât s'ar părea el de plausibil, mai ales între împrejurările nefaste, în cari trăim, în ultima analiză nu poate să ducă, decât la desființarea noastră ca neam. Trebuie să se înțeleagă adevărat, în sfârșit, că momentul religios pus, în viața unui popor, pe planul al doilea, și, în cazul nostru, pe un plan mult mai jos, decât cel al naționalității, în mod necesar duce la slăbirea, și pe urmă chiar la nimicirea sentimentului religios. Un lucru acesta, care a fost în stare să ruineze alte neamuri, mai viguroase poate, dar de sigur cu mai puțini dușmani, decum e al nostru!

Noi înțelegem, să lucrăm deopotrivă și pentru biserică și pentru neam, și dacă e vorbă lucrăm și prin biserică pentru neam, și prin neam pentru biserică, fără ca acestea două mari idei, de ordin vital pentru orice popor, cari sunt *coordinate*, să le *subordinăm*, una alteia!

În această lumină, „Unirea cu biserica Romei” — și nu cu cea de Esztergom — se prezintă cu totul altfel, decum o înțelege „Românul naționalist” al „T. R.”

Această unire, să fi fost ea la început chiar numai un *act politic*, azi desigur este o conștiință, conștiința raportului singur adevărat față cu Dumnezeu.

Și dacă e vorbă, — acestei „unații”, nici din punct de vedere național nu i-se poate imputa nimica. Din contră! În ce privește trecutul, toți istoricii noștri de seamă, sunt de acord cu privire la aceea, că actul unirei cu Roma tocmai din punctul de vedere al deșteptării noastre naționale, a fost cel mai însemnat și cel mai fericit pas, ce puteam să-l facem. Naționalismul pronunțat alui Klein, Șineai și Maior, nu „stimulului” bisericii surori are să-l mulțumească neamul românesc, ci Romei!

Și Roma, și azi, e aceeași! Că poporul rutean — care din slăbiciune proprie națională a ajuns în meteahnă, ce-l omoară — încă nu are liturghie ungurească, și preste tot limba ungurească în biserică sa, tocmai energiei Romei are de a i-se mulțumi, care a știut, și va ști și în viitor, să zădărnicească toate uneltirile de această natură, a guvernului maghiar. Avem cea mai fermă convingere, că cu mult mai iute se va introduce limba maghiară în sinul bisericii ortodoxe, ca în cea unită cu Roma, fie și ruteană!

*) Ni-se cere cu insistență publicarea acestui articol. — Red.

Și apoi biserica română unită, nici pe departe nu se poate asemăna bisericii rutene! Noi ne avem episcopii noștri, naționali, ne avem autonomia proprie! Nu suntem supuși Romei prin scaunul primatului al Strigonului, ci de-a dreptul!

Iată, ce spune, în această privință, Conciliul nostru provincial al treilea din 1900: „Exprimăm alipirea noastră neclătită către rital nostru oriental după a sa puritate, către așezămintele Provinciei noastre metropolitane, și în deosebi către autonomia, adevărată independența ei dela jurisdicțiunea oricărei alte provincii bisericești, *atârând ea singur și imediat dela Sfântul Scaun Apostolic al Romei.*” (Tit. I. cap. I.).

În Maramurăș încă nu se prăpădește neamul românesc! Zi de zi ne viu, în timpul din urmă, veștile cele mai bune, despre deșteptarea și a acestei părți a românismului, pentru a cărei lăncezeală din trecut, desigur nu Roma-i de vină. Și se va deștepta Maramurășul și fără de concursul „stimulant” al metropoliei de Sibiu. Nu metropolia din Sibiu să-și trimită agenții deșteptători în Maramurăș, ci „Asociațiunea pentru cultura noastră” din același Sibiu! Vrem deșteptare, dar în numele culturii, și nu în numele confesionalismului!

Biserica ortodoxă caute mai întâi de sufletele credincioșilor săi!

Dr. Alexandru Rusu,
profesor de teologie.

Congres preoțesc. Preoțimea din Tr. Mediaș a lansat un apel, care ni-s'a trimis și nouă, dar pe care nu l-am publicat fiindcă n-am aflat de potrivit mijlocul acesta pentru vindecarea rețel și a unor neajunsuri. Apelul acesta a apărut însă în „Gazeta” dat fiind dar publicității, e deschisă discuția asupra lui. De aceea dăm și noi loc acestei scrisori, a cărei publicare ni-se cere cu insistență.

On. Redacție! Trimit hotărârea consfătuirii clerului din tractul Sebeșului, în cauza mult trimbițată a unei mari conferențe plănuită a se ține în luna curentă la Cluj în cauza congruei, etc. ca să vadă lumea mare ideile de cari e condusă preoțimea acestui tract în aceste chestiuni grave.

Nu voiu să militez de astădată nici pentru justificarea ori condamnarea chestiilor, cari ar fi să formeze obiectul acestei conferențe proiectate, ci voi să împărtășesc numai ținuta, atitudinea, de carea e condusă preoțimea acestui tract, ca singură corectă în ce privește modul de procedură în acestea — la apariția ușor de rezolvat prin o simplă consfătuire, dar în realitate foarte grave chestii.

Atitudinea tractului nostru se cuprinde în hotărârea următoare: „Subscriși preoți ai districtului protopopesc gr-cat. al Sebeșului întruniți la consfătuirea conchemată în urma „Apelului” lansat din partea unor frați preoți din districtul protopopesc gr-cat. al Mediașului în „Gazeta Transilvaniei” pentru ținerea unei conferințe al întregii provincii mitropolitane în Cluj la 21 Februarie a. c. luând la dezbateri punctele cuprinse în acel apel, își exprimă părerea în următoarele:

1. La punctele cuprinse în Apelul menționat cari au, sau sunt destinate a forma obiectul dezbaterii acelei conferențe conchemate, fiind deoparte pretenziuni juste ale

preoțimii noastre, de altă parte — chestiunea școlilor — o cuvenită preocupare și recerută frământare sufletească a noastră, *aderăm* dar nu putem consimți și aderă la felul, prin care vreau să deie o convenabilă soluțiune acestor grave chestii, pentru că:

a) Convocarea conferinții proiectate nici nu să unește, de altă parte să împotrivesc direct cu Canoanele Conc. prov. III. titl. II. cap. II. § 1. 2. 3. 4.

b) Celea mai optimiste esplicări în favorul îndreptării ținerii conferenței nu pot delatură aparența unei lucrări în întregime sau în parte potrivnică disciplinei bisericii noastre.

c) Orice rost i-s'ar conteplă acestei conferențe, totuș va rămânea o simplă consfătuire incapabilă de a aduce concluse meritului.

În urmăre o soluție mulțumitoare și deamnă în cadrele canoanelor și spiritul disciplinei bisericii noastre să poate aduce și da acestor momenteose și actuale chestiuni numai în felul de mai jos: — În cadrele canoanelor bisericii noastre — sinoadele protopopești cuprind pertractarea tuturor chestiilor privitoare la interesele mari ale bisericii și așezămintelor ei religioase-culturale, precum și exprimarea de a se da soluție justelor postulate ale preoțimii noastre; *deci propunem* ca lucrurile menite a fi obiectul conferenței proiectate să se pertracteze în primul rând acolo, unde li-e locul, adevărat în sinoadele protopopești, prin ce s'ar evită orice aparență de nesocotire a canoanelor și disciplinei bisericii noastre și în consecință de a nu fi priviți de elemente destructive.

Părerea aceasta a noastră, ca singura corectă și deamnă de noi ca preoți o propunem cu dragoste frățească spre primire în locul întâi fraților iscăliitori ai „Apelului” și apoi tuturor fraților preoți din provincia metropolitană.

Virgil Hățăgan, preot.

La îmbunătățirea „Unirei”.

„E un fatal nex causal între îmbunătățirile ce să recer la o foaie, și între sprinjinul, care siugur poate da adevăratul imbold în spre mai bine”.

Astfel esclamă foaia noastră bisericească „Unirea” din Blaj, după ce cu drept cuvânt să tânguiește pentru lipsa de sprjin material din partea obștei rumânești unite, și mai cu seamă din partea preoțimii noastre din provincia Mitropolitană. Și pe lângă toate că arată în cifre zdrobitoare, deoparte numărul minimal de abonenți, iar de altă parte ceea ce e și mai grav și de neiertat, enormele pretenziuni neincassate, adevărat *neplătite* dela cei-ce să chiamă abonenți, — totuși ne pune în perspectivă îmbunătățirea organului prin scoaterea lui de trei ori pe săptămână, tot în forma și mărimea de până aci.

Nu voiu încercă să manifestez bucuria ce trebuie să cuprindă pe tot Românul unit, și în deosebi pe tot preotul român unit la această veste de îmbunătățire a foii! — ci cu permisiunea Onoratei Redacțiuni, și cu îngăduința celor competenți, mă voiu ocupa în câteva cuvinte cu partea materială indicând după modesta mea părere, modul de susținuere și prosperare materială a Redac-

ținții și Administrațiunii, cari ne dau în schimb nutreământul spiritual.

Înainte de toate, Veneratele Ordinariate, tote patru, vor avea bunăvoința a dispune prin circulare diecezane, ca fiecare preot, sub pedeapsa cercetării disciplinare, să aboneze neamănat „Unirea”, — și dacă chiar s'ar afla vreunul, carele să nu jertfească din al său, nici atâta, — ceeace nu să poate crede, — apoi atunci să se permită abouarea din cassa bisericii, dar în fiecare sântuleț să aibă „Unirea” intrare. În acest caz din urmă preotul va avea obligațiunea de a o espune spre cetera curatoratului bisericesc și altor poporeni știutori de carte, ceeace de altminte n-ar strică nici dacă o abonează trauș preotul pe spesele sale.

În ce privește pe intelectualii noștri mireni, tot preotului li incumbe datorința de a-i înduplecă să aboneze „Unirea”, folosindu-se de poziția lui socială în mijlocul inteligenții.

„Unirea” îmbunătățită ar putea avea o așa numită „parte oficială”, în care să vor publica cercularele diecezane și alte lucruri de interes public al comunelor bisericesti din Provincie, pentru cari să vor plăti unele taxe, cari dacă nu mai mult vor acoperi spesele administrative ale foii, pentru publicare.

Pe calea aceasta „Unirea” ar putea conta la 1500—2000 abonente, în contul cărora îmbunătățirea în toate direcțiunile va urma de sine, și n-am mai orbeca în cercul vițios, ce să oferește între împrejurările de acum, și ni-se prezintă din afară prin imputări, că foaiea nu merită sprijin, fiind slab redactată, ceeace chiar adevărat să fie, — e de înțeles, — iar din lăuntru Redacțiunii și Administrațiunii prin lipsa indolentă a sprijinului material, fără de care pierd orice idealism.

Mi-am expus în acestea câteva șiruri vederile mele fără nici o pretenziune, ci numai ca cei chemați să judece: cum ar fi mai bine, că „Unirea” noastră să aibă o viață vrednică de existența ei, cu atât mai vărtos, că apariția ei e o necesitate, reclamată de spiritul timpului, în care trăim.

Lupeni, 31 Ian. 1911.

Atanasie P. Bologa,
paroh gr.-cat.

REVISTE.

Budapesta. În subcomisia externelor a delegațiunii ungare, la desbaterea bugetului de externe a luat cuvânt Iuliu Șagi și Iuliu Laszkári, cari s'au năzuit să dovedească și să atragă atențiunea ministrului de externe asupra agitațiilor ce să fac în Ardeal contra întregității statului ungar, a căror cuib ar fi în București.

Vorbește și contele Mailáth, care ca și antecesorii săi cearcă cu clișee tocite să arete, că în România să fac agitații contra Austro-Ungariei și că acestea sunt mai periculoase decât irenta italiană. La acestea răspunde Aehrenthal,

că relațiile noastre cu România sunt bune și că atitudinea României a fost totdeauna corectă și loială față de Monarhie oricare partid a fost la cârmă.

Cronică locală.

— Adunarea „Patriei”. — Reuniunea meseriașilor.
— Balul dela Treisfinți. —

Înainte cu 25 ani, câțiva oameni de inimă din Blaj, ținând seamă de curentul, ce se pornise pe atunci și de trebuințele tot mai mari ale populațiunii din jur, au hotărât înființarea unui institut de credit și economii. Lista de subscripție deschisă la 8 dim. până la 3 d. p. a fost acoperită de subscrieri și întreg capitalul societar de 55 mii fl. deplin asigurat, numai și numai de locuitorii din Blaj. Pus la început sub conducerea iscusită a pâr. canonic Ioan M. Moldevanu, iar mai târziu trecut sub îngrijirea pricepută și cuminte a actualului director executiv Iuliu Br. Hodosiu, institutul „Patria” din Blaj a luat un avânt foarte îmbucurător. Fără de a avea măcar primul bilanț banca austro-ungară i-a deschis credit însemnat. Acest credit a crescut apoi treptat an de an, fiindcă soliditatea institutului eră recunoscută, iar încrederea de care se bucură, o arătau depunerile, cari deja în primul bilanț erau cifrate în 65 mii fl. Dela început nizuința conducătorilor acestui institut a fost ca făcându-și un fond de rezervă puternic să asigureze soliditatea institutului. De aceea încă la a doua adunare generală direcțiunea propune o dotațiune extraordinară fondului de rezervă de peste 2000 fl. Nizuința aceasta spre întărire a și fost răsplătită cu prisosință, pentrucă deja în anul al patrulea depunerile au trecut peste suma de 200 mii fl., iar acum în anul iubilat sunt *de peste trei milioane coroane*.

În urmarea acestora, deja în anul al optulea de gestiune se simte necesitatea duplicării capitalului social la 110 fl. ceeace să și face fără nici o sfortare și fără de a face apel la ajutoare din afară. S'ar crede poate, că fondurile arhidiecezane și-ar fi elocat în acții capitale însemnate, de fapt nu s'a angajat nici un fond și deja la emisiunea a doua totalul acțiilor aflătoare în proprietatea fondurilor erau 45 numai.

În 1908. s'a făcut a treia emisiune de 330 mii cor. așa că s'a ridicat capitalul social la 550 mii cor. Urmând aceeași nizuință veche, fondul de rezervă ajunge și el aceiaș cifră, plus un fond special de rezervă și un stoc însemnat de efecte.

Între astfel de împrejurări de cea mai puternică soliditate, s'a ținut la 4 crt. a 25-a adunare generală. Sunt depuse pentru această adunare 1939 acții cu 974 voturi.

Dupăce o comisiune de 3. constată suma acțiilor depuse a plenipotențelor și numărul acționarilor prezenți, prezidentul direcțiunii pâr. prepozit *I. M. Moldovanu* deschide adunarea generală, pomenind în câteva cuvinte de desvoltarea acestui institut, pe lângă puținul reclam, ce și-a făcut, de roadele binecuvântate, ce a secerat, nu numai asupra ținutului acestuia, ci și asupra altora mai depărtate. Asamănă

activitatea institutului cu un râu, ce curge liniștit în alvia sa, adăpând ținuturile învecinate, câștigându-și încrederea nu numai a clientelei, ci și a băncilor mari cari totdeauna cu multă plăcere au stat în legătură cu el. Și la soliditatea aceasta a contribuit nu numai o cuminte politică financiară, ci și culanta față de deponenți.

Cuvântul prezidentului a fost viu aclamat. Raportul direcțiunii, a comitetului de supraveghere și bilanțul și darea absolutului se primesc cu unanimitate.

Pentru împărțirea profitului curat de Cor. 125108.40 propune direcțiunea să se deie 22 cor. dividendă și supradividendă de acție, apoi Cor. 6832.59 pentru scopuri de binefacere, plus celealalte dotațiuni statutări. Cuota pentru binefacere se împarte astfel 2500 cor. fondului cultural, (întâia rata din dotația jubilară de 25 mii cor.) 1000 cor. fondului Spitalului studenților, 500 cor. Consistorului mitropolitan pentru ajutarea institutelor culturale din Blaj, câte 400 cor. taxa de membru la Asociațiune și Societatea de teatru, cu prilejul adunării din ast an, 400 cor. Casinei române din Blaj 200 cor. Mesei studenților universitari din Cluj, 200 cor. comunei Blaj pentru înfrumșetarea orașului, și câte 100 cor. Bisericii rom. cat. și societății pentru ajutarea oopiilor săraci din Blaj, restul să rămână la dispoziția direcțiunii.

E locul se observăm aci, că suma împărțită de institutul „Patria” în acești 25 ani, pentru scopuri culturale și de binefacere se urcă la respectata cifră de aproape 57 mii cor.

Urmează la ordinea zilei întregirea direcțiunii; sunt realeși cei ieșiți: Ioan F. Negruț, Ștefan Pop și Ioan M. Moldovan.

În comitetul de supraveghere, a cărui mandat a expirat, sunt aleși: Ioan Fodor, Aurel B. Domșa, Gavril Precup, Dr. Oct. Prie și Petru Ungurean.

De încheiere dorim institutului nostru prosperare progresivă, ceeace și putem aștepta cu tot dreptul dela actualii săi conducători, cari ajutați de harnicii funcționari lucră cu toate puterile spre această țintă.

* * *

Duminecă la orele 3 d. a. ș-a ținut societatea meseriașilor români a opta adunare generală în sala casinei române din loc. Felul cum să afirmă aceasta societate atrage tot mai mult atenția și interesul publicului românesc din Blaj și depărtări. Adunările generale ale acestei societăți sunt tot mai cercetate. Dar mai ales adunarea de Duminecă a întrunit pe toți industriașii și negustorii noștri, bătrâni și tineri deopotrivă au urmat chemării comitetului. Din pătura intelectualilor au fost de față dl canonic mitropolitan Dr. Isidor Marcu, Dr. Ambrosiu Chețianu, dir. gimn. Ștefan Roșian, spiritual, Dr. Cornel Ordace avocat, Ioan Fodor, Mihail Șerban, prof. Dr. Dănilă Szahó, avocat, Iacob Domșa, oficial la adm. centrală, Iustin Hossu, econom expert la adm. centr. Iuliu Brândușan funcționar de bancă, — câțiva tineri universitari, — o bună impresie a făcut prezența damelor: Roza Solomon, Amalia Grama, Virginia Precup și Maria Kampf.

Adunarea a deschis-o prezidentul societății prof. G. Precup, care și de astă-

dată le-a dat măestrilor noștri sfaturi înțelepte indicându-le căile. pe cari au să meargă, pentru ca să ajungă la bine.

A urmat apoi raportul comiteului citit de secretarul A. Gruța. Din vastul raport, care oglindează mersul și evoluarea acestei însemnate reuniuni ținem să relevăm următoarele: Societatea a înlesnit deschiderea de ateliere: unui legător de cărți, unui pantofar, unui zugrav, a ajutat pe un neguțator, — și pe un măsar ajuns la nepuțință. — A purtat o deosebită grijă pentru ucenicii meseriași. Numărul lor e 120. Din aceștia 70 cercetează școala gr. cat. de ucenici. — Comitetul a asistat la examenul ucenicilor și i-a împărțit cu premii în cărți în valoare de 30 cor. La biblioteca ucenicilor a contribuit cu 30 coroane. — A împărțit cu haine 50 ucenici: tipografi 2; comercianți 3; pantofari 14; croitori 7; mecanici 3; cojocari 4; măsari 6; franzelari 3; legători de cărți 3; fauri 3; zugravi 2; morar 1. În total a dat ajutoare în sumă de 1055 cor. A plasat un băiat absolvent de 4 clase gimn. la legătoria de cărți în Viena; apoi alți 8 ucenici în Blaj: 1 la comerț; 1 la cojocărie; 1 la rotărie; 2 la mecanică; 2 la croitorie și unul la păpucărie, veniți din comitatele Ciuc, Solnoc-Doboca, Făgăraș și Bistrița-Năsăud. — Societatea are și un cor, care stă sub conducerea dlui Nicodim Ganea, absolvent al conservatorului din București și Budapesta. Corul numără 18 dame și 22 domni. La inițiativa societății s'au aranjat mai multe petreceri și s'au ținut 9 conferențe împreunate cu declamări și cântări.

Situația membrilor ni-să prezintă astfel: fondatori 12, pe viață 26; ordinari 86; ajutători 8. Au murit 3 membrii ordinari.

Între membrii pe viață societatea are mândria de a număra pe Ilustra doamnă Emilia Dr. Rațiu din Sibiu.

Biblioteca numără 317 cărți. Foi abnate au fost: „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“, „Libertatea“, „Tovărășia“, „Foaia poporului“, „Lupta“, „Gazeta de Duminecă“, „Unirea“, gratuit a venit „Răvașul“. Au donat cărți pentru bibliotecă: dl Ioan Bianu, profesor la universitatea din București; dl Dr. Silviu Tămaș, medic militar în Ruma; Dr. Ștefan Erdély, medic în Orăștie; Emil Solomon, forestier în România.

Averea societății face aici e cuprins și fondul casei împreunate cu hală de vânzare; care astăzi face 4000 cor. adunat din contribuiri benevole.

Raportul general cât și sócoata despre averea societății în baza propunerilor făcute de raportorii Dr. Izidor Marcu și Dr. A. Chețan s'au primit și comitetul cât și cassarul și-au primit absolutul.

Espirând mandatul comitetului actual, adunarea generală la propunerea dlui Basil Turc a ales cu aclamație următorul comitet: Prezident *Gavril Precup*, vice-prezident *Aurel Trifan*, secretar *Augustin Gruția*, cassar *Vasiliu Suci*, controlor *Dionisiu Trifan*, bibliotecar *Demetriu Turc*, econom *Simion Băcilă*. Membrii în comitet: *Dr. Danil Szabo*, *Eugen Nicola*, *Ilie Mircea*, *Vasile Barna*, *Nicolae Baci*.

Cu prilejul acestei adunări s'au înscris următorii membrii noi: *fundatori*: Simion Pop Mateiu, canonic, Dr. Vasile Suci, canonic; tipografia arhidiecezană; *pe viață*: Dna Amalia Grama, dna Roza

Solom, Dr. Victor Macaveiu, I. F. Negruțiu ing., Artimon Blăjan, paroh în Obreja, Vasile Barna, polițist; Simion Băcilă, păpucar; Ioan Bărbat, cojocar; Eugen Nicola, mecanic; *ordinari*: Victor Lujanski, păpucar; Valer Preancu, croitor; Nicolae Cristea, rotar; Iuliu Bela, mecanic; I. Giurca, P. Olteanu; *ajutători*: Dna Maria Kampf, Ioan Fodor, profesor, Virgil Pop, proprietar, Mihail Șerban, profesor, Iacob Domșa, funcționar la cassa centrală; Emil F. Negruțiu, agronom, Iustin Hossu, agronom, Artur Măglaș.

Fiind eshauriată ordinea de zi prezidentul mulțamind pentru încrederea pusă în noul comitet, asigură adunarea, că vor lucra pentru binele și înaintarea măestrilor români. Laudă și cinste acestei societăți, care în timp scurt a știut să se afirme atât de bine în mijlocul nostru.

* * *

Duminecă societatea studenților va țineă îndatinată ședinșă publică dela Treisfinți, vorbind despre vieța neuitatului Episcop martir Petru Paul Aron și declamând în toate limbile, ce se propun în gimnaz. Iar sara balul în favorul fondului pentru studenților bolnavi, ce se va țineă în sala de gimnastică.

Cronici Bucureștene.

De anul nou a primit țara un nou guvern sub șefia Domnului Petre P. Carp. Era lucru știut deja de multe luni, că liberalii se vor retrage, și se vorbiă mult, că locul lor au să-l ocupe conservatorii de sub șefia Dlui Carp, dar anumite lucruri au amânat chie-marea la putere a partidului Carpist. Noul guvern s'a alcătuit în modul următor: *Petre P. Carp*, președinte al consiliului și ministru de finanțe, *Titu Maiorescu* externe, *Alexandru Marghiloman* interne, *Ioan Lahovary* domenii și agricultură, *Nicu Filipescu* războiu, *Costică C. Arion* culte și instrucțiune, *Mihail G. Cantacuzino* justiție, *Barbu Ștefănescu Delavrancea* lucrări publice, *Dimitrie S. Nenițescu* comerț și industrie. După cum se vede din listă, cărma țării în mâinile unor oameni foarte capabili și foarte cinstiți cari aproape toți au dovedit deja până aici o multă pricepere în vieța politică a țării. La războiu e chemat Dl Nicu Filipescu, un bun Român și om foarte capabil, care nu face însă parte din corpul activ al armatei. La lucrările publice e chemat literatul Barbu Delavrancea, un politician de frunte, care știe să-ți descoase și cutele cele mai ascunse ale inimii, dar în administrație intră pentru prima oară. Însă atât la războiu cât și la lucrările publice trebuie mai întâiu inteligență și hărnicie, celelalte vin dela sine și cu ajutorul sftnicilor. De altfel Dl Nicu Filipescu ș'a început slujba cu un gest foarte frumos, a dăruit pentru clădirea cercului militar 200,000 lei.

* * *

În mijlocul lui Februarie avem alegerile pentru senat și Cameră. Solicitează voturile alegătorilor conserva-

torii, liberalii, conservatorii democrați, naționaliștii democrați și socialiștii democrați, ici coala mai e câte un candidat independent, în afară de partide. Campania electorală e foarte înversunată. Conservatorii se prezintă înaintea alegătorilor singuri, și nu cum se spune mai înainte în cartel cu naționaliștii democrați ai Dlui Nicolae Iorga. Liberalii au făcut cartel electoral cu conservatorii democrați de sub șefia Dlui Tache Ionescu pe toată linia; scopul lor e să nimicească cu desăvârșire partidul dlui Carp. Naționaliștii democrați au candidat în vre-o 18 locuri, între altele și în Capitală, unde sunt candidați Dnii Nicolae Iorga și Petre Liciu eminentul artist dela teatrul național. Tot în capitală ș'a pus candidatura, însă afară de orice partid, Dl Vasile M. Cogălniceanu, un bărbat eminent, fiul marelui Mihail Cogălniceanu, cu un program foarte bine alcătuit. În capitală mai cer voturile alegătorilor vreo 6 candidați ai partidului socialist democrat, în frunte cu faimosul Dr. Racooschi, pe care l'a exilat guvernul român ca pe un strein, ce ațâța masele poporului. Ne mai despart trei săptămâni de rezultatul alegerilor, cari de astă dată așa de mult hotăresc soarta țării.

* * *

Dintre diferitele manieste, ce se împart alegătorilor, schițez pe scurt manifestul guvernului. Punctul întâiu privește pe lucrători și patroni, vrea să dea meseriilor o nouă organizare, și să înființeze o societate mare de asigurare mutuală a lucrătorilor. Pentru țărani vrea să facă guvernul mult bine. Va păstră ce i-se pare bun din legile agrare, și va aduce legi nouă pentru bunăstarea țaranilor. Casa rurală va cumpără moșii multe și le împărți toate țaranilor. Statul va cumpără bunurile de mână moartă dela așezămintele atârinate de el și le va vinde la țărani, astfel vor putea fi puși puși țaranii în posesiunea alor 800,000 pogoane de pământ. Proprietățile mai mici de 7 hectare vor fi scutite de orice dare cătră stat. Pentru ieftinirea traiului se vor lua mai multe măsuri. Se vor face unele modificări în tariful vamal și cel al drumului de fier, ca articlii mai necesari să poată fi procurați mai ieftin. Se promite sporirea lefurilor învățătoresți, cari acum sunt 90 lei la lună, cum și sporirea lefurilor funcționarilor mici. Om foarte priceput în ale administrației, Dl Carp vrea să reforme administrația astfel, încât ea să fie susstrasă dela înrăurirea partidelor politice. Pentru întărirea armatei guvernul nu va cruță nici un sacrificiu, pentru ca atât instrucțiunea cât și armamentul ei să fie la înălțimea vitejiei și a patriotismului.

Acesta e pe scurt programul, ce-l prezintă noul guvern alegătorilor. Cum se poate convinge ori și cine, programul tinde la întărirea și desvoltarea țării pe toate terenele. Minister de boieri, guvernul și-a luat în program numeroase puncte pentru întărirea clasei

Partea literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

4

Și fata, ce stătea înaintea principesei, se ridică repede, și aruncându-se în grumazul principesei, ca băiatul căruia i-se promis jucării, răspunse:

— Il primesc! Il primesc de cavalerele meu! Principesa începuse să rădă cu lacrimi și cu ea răsese toată curtea. În urmă depărtându-se față din brațe, zise lui Zbisko:

— După toate acestea depune jurământul. Și Zbisko, pe care nici nu l-a alterat râsul cel mare, îngenunchind răspunse serios și sărbătorește:

— Declar, că îndată ce ajung în Cracovia, voiu afișa pe poarta locuinții mele, o tablă cu inscripția, că Danușca e cea mai frumoasă și cea mai virtuoasă dintre toate fetele de pe întreg rotogolul pământului. Și dacă s'ar afla cineva să-mi contrazică, cu acela — dacă nu voiu ajunge în prisoare — voiu lupta pe moarte și vieață.

— Bine, bine, văd, că cunoști datorința de cavalere. Și după aceea?

— După ce am înțeles dela Niculae Dlugolasi, că mama fetei acesteia, a murit din cauza unui cavalere german, ce purta un coif cu pene de păun; jur că nu mă liniștesc până nu pun mâna pe trei cavaleri germani, de pe coiful cărora am să iau buchetele de păun și să le depun la picioarele iubitei mele regine.

Acum și principesa deveni serioasă și-l întrebă sărbătorește:

Te juri din glumă?

— Nu! Așa să-mi ajute Dumnezeu și sfânta Cruce, precum mă jur de serios. — Îmi repet jurământul chiar și în biserică în fața preoților.

— E un propus tare sublim — zise principesa — dar mi-e frică și mi-e milă de tine. Tu ești încă tinăr și poate că încercarea asta să te coaste chiar vieața.

Atunci începuse să vorbească și Mazko Aogdaniec, care până acum tăcuse, și să părea ca nu-i place cum să petrece tot lucrul. — Pășind în fața reginei zise:

— Principesă nu-ți fie milă de el! Moartea ne află și în război, fie că suntem nobili, tineri ori bătrâni! Trebuie să știi, că tinărul acesta, care îmi este frate sărăce de minune la măestria de a se lupta și deși e încă tinăr, s'a luptat de repeți ori cu cei mai distinși cavaleri. S'a luptat deopotrivă călare și pedestru, cu lancea și cu paloșul, cu sabia scurtă ori lungă, cu scut și fără scut. — E un obicei nou — ce-i drept — ca un cavalere să promită înaintea reginei serviciile sale, și nu mă mir de loc, că Zbisko promise fetei acesteia celea trei buchete, căci el a alungat deja pe germani odată, și dă-i bună pace, să-i alunge și pe viitor dacă li va putea. — Și dacă în alungarea lor va omori pe vre-o doi-trei, cu atât îi va fi mai mare gloria și renumele.

— Precum văd noi n-avem a face cu om de rând — zise principesa. Apoi întorcându-se către Danusia, adăuse:

— Acum, așază-te pe scaunul meu, căci de azi încolo tu ești cea dintâi dintre noi. — Și nici să nu zici, căci nu se cade.

Danusia șeză în locul principesei și se silea să apară serioasă, dar ochii ei veniți, ca albastrul cerului, priveau cu un suris dulce spre Zbisko, care stătea încă tot în genunchi înaintea ei.

— Dă-ți mânușile cavalerului! — demândă acum principesa.

Danusia își predă mânușile lui Zbisko, iar acesta le luă cu cea mai mare reverință apoi sărutându-le zise:

— Le voi purta pe coif, ca podoabă; și vai de acela, care se va atinge de ele, cu intențiunea să mi-le iea!

Mai apoi sărută mâinile și picioarele Danusiei și numai după aceea se ridică. Seriositatea de până acum încă i-a trecut. Nu știu ce să facă de bucurie, că deacum înainte întreagă suita asta strălucită îl privește de cavalere; să mai jucă odată cu mânușile Danusiei apoi răspunde cam pe jumătate serios:

— Vai vouă germanilor! Acum a sunat și ceasul vostru din urmă!

Călugărul de mai înainte se reîntoarse însoțit de alți doi tovarăși. După ei veneau servitorii claustrului, cu nește corfe mari, pline de mâncări gustoase, aducând și câteva ulcioare pline de vin bun. — Călugării salutară de nou pe principesă, exprimându-și de nou regretul, că de ce nu s'a abătut pe la claustrul lor. Principesa le dete acelaș răspuns, că mai bucuros doarme ziua, ca să poată călători noaptea pe răcoare și n-a avut deci nici o plăcere, ca să se odihnească în pat și pentru aceea n'a voit să conturbe liniștea claustrului.

După multe rugăminte totuși s'au înțelese, că principesa nu va participa numai la masa de dimineață ci va lua și dejunul la ei și după aceea să va odihni puțin. — Călugării ospitali, pe lângă principesă și suita ei mai invitară și pe cei doi nobili și pe Mazko Bogdaniec și pe Zbisko. — Mazko și de alt cum voia să meargă în claustru, căci cu prăzile mari câștigate în război și cu darurile scumpe primite dela principele Vitold voia să-și răscumpere moșia pe care — în lipsă de bani — a zălogit-o mai înainte călugărilor.

Tinărul Zbisko nici n-a auzit invitarea căci el, cu cevași înainte se depărta din sală, ca să mai vadă de caii și trăsurile lor unde erau bagajele lui și ale unchiului său. Își luă repede vestimintele celea nouă și le dusă într-o odaie laterală, apoi se îmbracă de nou, ca cu atât să facă o furiare mai mare, când va intra în sala unde erau oaspeții.

Întâi și-a frizat părul bogat, apoi îmbracă paltonul de mătăasă cusut tot cu fire veritabile de aur și se încinse cu un brâu de aur, lat ca de-o palmă din care atârna un pumnal de argint cu prășele de fildeș încărcat cu fel și fel de petrii scumpe.

Îmbrăcămintea asta o luase ca pradă nu de mult, dela un cavalere tinăr din Frizia pe care l-a fost învins. I-și luă apoi pantalonii violeți cu strafuri galbene-verzii și ghețele de catifea bordo — și îmbrăcat astfel, ca de sărbătoare, păși de nou în sală.

Când a trecut pragul întreagă societatea aleasă privi la el. S'a bucurat și principesa, mai ales că știa, că acest tinăr cavalere iubeste pe Danusia. Iar fata drăgălașă sări ca o căprioară spre Zbisko. — Dar frumuseța tinărului cavalere și mirarea suitei întregi o rețină nițel și să opri în mijlocul odăii și plecându-și ochii în jos, borboreși câteva cuvinte neînțelese și-și tocni ceva cu degetele pe haine.

Intr'aceea și principesa se apropie de Zbisko și împreună cu dânsa toți cavalerii, damele de curte și călugării, voiau să-l privească mai deaproape. — Fetele curioase din Mazovia îl priviau cu ochi de critic și în acelaș timp se năcăjau, pentru-ce Zbisko n-a ales de regină a inimii lui pe una dintre ele. Damele mai în vârstă și cavalerii mai bătrâni priviau mai ales la îmbrăcămintea lui prețioasă și cu toții erau satisfăcuți de înfățișarea lui măestrosă. Acesta, deoparte fălos, iar de alta cam confus, se mișcă fără voie când într-o parte, când într'alta, ca să poată fi văzut cu atât mai bine.

— Cine-i tinărul ăsta? — întrebă unul dintre călugări.

— Un cavalere tinăr, — răspunse principesa și arătând spre Mazko, continuă — e fratele nobilului acestuia și chiar mai înainte s'a oferit în serviciul micii noastre Danusia.

Călugărul nu s'a mirat de asta căci știa, că o atare făgăduință nu-i obligatoare. — Erau foarte mulți cavaleri, cari făceau „servicii“ femeilor măritate și pe la curțile mai mari unde erau în uz datinile cavaleresti din apus fiecare damă își avea cavalerelele lui. — Și dacă odinioară vre-un cavalere își oferea serviciile unei doamne, arareori să întâmplă, ca să o iee și de soție, ba de celea mai multeori luă alta în căsătorie și pentru aceea, rămânea credincios și celei dintâi până-ce prin vârtutea și renumele ei bun merită serviciile cavalerului.

Călugării nu s'au mirat nici de etatea tinărului a Danusiei, fiindcă erau multe cazurile când tineri de cincisprezece-șasprezece ani erau aplicați în oficii înalte. Doară și regina Jadwiga, care a trăit o vieață sfântă împlinise numai cincisprezece ani, când veni din Ungaria în Cracovia și se întâmplă de multeori, că fetele să măritau chiar și la etatea de treisprezece ani.

Societatea se interesă mai mult de Zbisko decât de Danusia și chiar de aceea cu toții ascultau cu încordare vorbele lui Mazko, care începuse să spună cum și de unde și-a câștigat fratele său hainele prețioase în cari era îmbrăcat.

— Au trecut cam douăzeci de luni — zisă Mazko — de când câțiva cavaleri sași ne-au chemat la ei și ne-au ospetat. Între dânsii era și un cavalere de origine din Frizia care fiind din țara îndepărtată de pe lângă mare, aduce cu sine și pe fiul său. — Băiatul era cu trei ani mai bătrân ca Zbisko. Și într-o zi, după prânz, a început să îngâne pe fratele meu cu aceea, că n-are nici musteți nici barbă. Zbisko, fiind de-o fire mai iute n'a răbdat multă vreme, ci prinzând de barbă pe cavalerele din Frizia i-a smuls-o până într'un fir... La urmă treaba ajunse la luptă și ne băturăm pe moarte și vieață.

(Va urma).

În uraja amintirii.

Stau singur iar la masă ș-acum ca ș-altădată
De palma mâinii drepte țin fruntea răzimată,
Închiși-mi ochi pe-o clipă cu tainica lor zare
Pornitu-mi-au departe pe-a gândului cărare
Și din povești uitate, cu zâne îndrăgostite
Din amintiri duioase și visuri ne'nplinite,
Din negura obscură: a sufletului lume
Tot mai încercă și acum să deslușească

[un nume —

— Un nume scump și dulce ce l-a jurat odată
Cu cinste încredinciată o frunte nestemată,
Un grai plâpând de strună, o tainică ființă,
Ce mi-a sădit în suflet puternica credință,
Ce mi-a rărit ciulinii cărărilor pribege
Frățindu-mă cu focul și dragostea de lege
Și'n slove legănate, cu grai cetăț de stele
Mi-a luminat poteca copilării mele!!

S. Bădăre.

FOCUL SACRU.

Legendă din Siena veche, de I. Jørgensen.

Trad. de Ioan Popu.

(Continuare).

XI.

Giovani Colombini zăcea bolnav în Aquapendente, unde apele vărsându-se de pe stânci, se par ca și părul despletit al nimfelor. S'a reîntors din Viterbo, unde împreună cu învățăceii săi a petrecut pe Papa și acum zace bolnav pe patul de moarte...

Opera lui Giovanni Colombini se apropie de sfârșite. A reîntors oameni, a făcut pace în familie, a ajutat pe văduve să-și câștige drepturile, pe orfani să-și capete averile, iar pe marele Boccaccio, care era vestit în Italia și Franța, făcându-l să se pocăiască, l-a condus în turma lui Hristos... Acum nu mai trebuie să umble prin sate și orașe, căci cu binecuvântarea papei și sub scutul bisericii vor merge învățăceii lui...

Ordul bărbaților și al femeilor blânde ce el l-a întemeiat, n-a crescut ce e drept și n-a devenit în biserică lui Hristos un arbore mare, o pădure chiar, cum sunt de pildă la răsărit, unde soarele în fiecare dimineată să pare că se ridică dintr'o mare de foc, ca și pasărea phönix... Ordul Isusianilor avea să fie ca și o grădină liniștită dintr'o mănăstire, ca și o grădină liniștită cu pomi, încunjurată de ziduri înalte, unde crengi și fructe cresc oglindindu-să în razele soarelui, și unde printre pomi, pe vremea culesului umblă îngeri îmbrăcați în vestimente strălucite, cari în urmă, încărcăți de poame se înalță la ceriu, și sădesc pomul de aur al vieții vecinice...

Opera lui Colombini s'a terminat.... Focul acela sacru, care înainte de aceasta cu doisprezece ani, într'o zi de Iulie i-a aprins sufletul, acum și-a ajuns scopul... Tot ce era în el pământesc s'a nimicit și iubirea lui Dumnezeu ca și o flacără aurie îi arată calea numai spre cer...

Preotul din Aquapendente a venit să-l spovedească și să-l cuminece. Când însă Colombini a văzut pe Isus Hristos apropiindu-se de el, în vestimente albe, încunjurat de lumini și fum de tămâie, a sărit din pat și a îngenunchiat, a luat o funie și și-a legat-o de grumazi, ca-și cum ar fi un făcător de rele, condamnat la moarte, care așteaptă numai executarea sentinții.

Și acum Ser Benedetto — zice secretarului episcopesc, care stă lângă patul lui — iea hârtie, penă și cerneală și scrie ultima mea dorință.

Și în vremea ce preotul stă nemișcat, în mijlocul chiliei cu sf. cuminecătură în mână, iar Colombini cu funia la grumaz îngenunchia înaintea speciilor sfinte, Ser Benedetto a scris următorul testament:

— Eu, Giovanni, aici în fața Domnului Nostru Isus Hristos, mărturisesc, că în întreaga viață am fost nerecunoscător față de Dumnezeu, care mie mi-a făcut numai bine; eă sum cel mai păcătos om din lume și chiar vrednic de iad. Dar știu, că Dumnezeu e îndurător și îmi va iertă păcatele. De aceea mărturisesc, că cred în Tatăl, Fiul și Spiritul sfânt și în tot ce învață sfânta biserică romană... Mărturisesc mai departe, că din ceasul, când am început să trăiesc în sărăcie unica dorință mi-a fost să preamăresc pe Isus Hristos și sfânta biserică, să mă supun papei Urban V, cardinalilor, episcopilor și altor preoți, cărora ca și locuinătorilor de pe pământ ai lui Hristos m-am supus totdeauna și voiesc să mă supun. Căci numai calea umilinții conduce la adevărata viață, și care se abate dela aceasta cale, se abate dela Hristos și este un membru mort al trupului Lui... De aceea, dacă vre-odată din neatențiuie le-am contrazis, spun sincer, că l-mi pare rău. Cer iertare dela toți aceia, pe cari i-am vătămat. Im predau trupul și sufletul în grija bisericii catolice și am nădejdea, că voi dobândi viața de veci... Iar vouă fraților cari sunteți aici, ori vă aflați departe, vă leg de suflet să țineți cu credință la biserică și la preoții ei, căci cine să rupe de biserică, se nimicește, căci se rupe de însuși Hristos...

Plângând a scris Ser Benedetto acest testament al magistrului său, și plângeau și învățăceii când au trebuit să-l subscrie ca martori. În urmă, preotul se apropie de Giovanni și îi predă sf. cuminecătură, trupul și sângele Domnului Hristos, pe care l-a predicat așa de însuflețit în întreaga viață.

Și în liniștea aceea sărbătorească se auziau cuvintele preotului, prin cari îi întindea lui Colombini merindea vieții de veci:

— Cuminecă-se servul lui Dumnezeu Giovanni, cu prețiosul trup și sânge al Domnului și Mântuitorului Nostru Isus Hristos spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Amin.

În ziua următoare Colombini se simțea mai bine, și fiindcă dorea să moară acasă, învățăceii au și plecat cu el la Siena. Dar nu au ajuns numai până la San Salvator. Aici au trebuit să se opriască, și să intre în casa lui Naldo de Vanni.

— Dacă voi muri — zice Colombini către învățăceii săi — legați-mi mâinile la spate, mă puneți într'un sac și așezat pe un măgar mă duceți acasă, căci așa înmormântare se cuvine unui păcătos. Iar dacă veți sosi în Siena, mă îngropați la poarta mănăstirii Santa Bonda, unde umblă multă lume, ca toți să treacă peste mormântul meu, căci așa mi-se cuvine.

Învățăceii au promis că îi vor îndeplini dorința și acum a început să-și iee rămas bun dela ei.

— O iubii mei frați — zice el — vă rog pentru numele lui Isus Hristos, iertați-mă, dacă v'am greșit ceva, ori nu v'am împlinit ceea ce trebuia să vă împlinesc. Dacă

aș putea, m-aș arunca la picioarele fiecăruia și l-aș ruga de iertare... Vă rog mai departe iubiți-vă unul pe altul, ca și frații cei buni. În cât numai puteți, nizuți-vă să urmați pe Isus Hristos și pe apostoli. Numai așa ve-ți fi adevărați Isusiani, dacă ve-ți urmă pe Isus. Orice veți lucra, să nu uitați de Isus. Și fiți statornici până la moarte, căci numai atunci ve ve-ți putea mântui... Fiți ostașii viteji ai lui Hristos! Luptați-vă bărbătește sub steagul Lui, în contra trupului, a lumii și a diavolului! Lupta ține puțin, răsplata însă e vecinică. Avem puțină vreme să lucrăm pentru mântuirea noastră, și nici nu observăm când moartea ne bate la ușă... De aceea nu lăsați ca diavolul să ve găsiască în nelucrare. Rugați-vă ziua-noaptea și mai mult cu inima decât cu gura. Cugetați-vă mult la dreptatea lui Dumnezeu și și mai mult la îndurarea lui, căci Dumnezeu voiește să se teamă oamenii de el, dar voiește să-l și iubească. Și să nu uitați niciodată de suferințele lui Isus; nimic nu e mai folositor pentru suflet și nu-l întărește mai mult, decât meditațiunea despre suferințele lui Isus. Cetiți mult și din viețile sfinților; căci precum altă lectură umple inimile de dragoste față de lucrurile de pe pământ, chiar așa și lectura sacră umple sufletele de dispreț față de ce e pe pământ și le îndeamnă să doriască lumea cealaltă... Și să nu credeți, că în împărăția cerească puteți să ajungeți pe altă cale, decât pe cea a luptei. Căutați în toate faptele voastre numai mărirea lui Dumnezeu și mântuirea sufletelor voastre; tot ce s'ar întâmpla cu voi primiți cu rezignațiune atunci hotărât ve-ți putea intra în împărăția cerurilor unde este lumină strălucitoare, pace și bucurie vecinică, desfătare perfectă, mângaiere adevărată și fericire nemărginită!

Dupăce încă multă vreme, a vorbit astfel, și-a încredințat turma lui Francisco.

— Fii părintele lor — zice Colombini — și să fie toți Isusiani buni și sfinți... O Francesco mio, nu pot să mai rămân cu tine. Peste puțină vreme și nu mă vei mai vedea dar te rog nu mă uita...

— În urmă se întoarse către învățăceii.

— Nu plângeți — le zice — mai mult vă pot ajuta acolo unde merg eu, decât aici pe pământ. De altcum în mine nu pierdeți nimic, căci nu eu v'am dat viață ci Dumnezeu. Nadăduiți în el și dacă într'adevăr mă iubiți, atunci mai bine vă bucurați, decât să plângeți, căci eu merg la Isus, Mângaiătorul nostru, a cărui nume voi îl purtăm... Nu vă aduceți aminte ce a zis Isus în presara suferințelor sale? „Tată, pe cari mi-ai dat, voiesc să fie acolo unde sum eu“. Dacă în aceasta lume i-am slujit lui, atunci ne vom bucura — de eternitate, de raiu, unde nu este plângere și tânguire ci bucurie și fericire veșnică...

Pânăce a vorbit Colombini, noaptea a trecut și s'au ivit zorile dimineții. Iar moartea încă se apropia de Colombini.

În San Salvator un preot i-a făcut maslu. Și i-a uns urechile, ca să i-se ierte tot ce a păcătuit în decursul vieții ascultând povești urâte și vorbe cu două înțelesuri. I-a uns nasul, pentruca să i-se ierte toate plăcerile urâte, provenite din mirosuri neplăcute. I-a uns buzele, ca să i-se ierte toate păcatele pe cari le-a făcut în viață cu limba, ori cu buzele l-a uns mâinile, sa aibă iertare de cumva acelea s'au întins după bunurile lumii acesteia. I-a uns picioarele, să nu i-se

considera pașii, pe cari i-ar fi făcut pe căi neiertate. I-a uns mijlocul, să i-se ierte păcatele ce le-a făcut cu simțirile. Și apoi plecându-se către muribund s'a rugat.

(va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Antologionul sau Minelul tomul I., carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-80
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-80

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7-80 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eschatologia.* fco. 7-80 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Mângâierea creștinului. Am onoarea a aduce la cunoștința Veneratului Cler român, că din cartea de rugăciuni, ce poartă titlul de mai sus, nu mai am decât trei feluri de legături, și anume: a) un exemplar legat acasă în Oradea-mare costă 1 cor., iar cu posta 1 cor. 24 fil.; al unsprezecelea exemplar îl dau gratuit, pentru 10 cor. 76 fileri trimiși cu mandat postal speedez cu exp. rec. 11 exemplare. Spedarea cu rambursă costă mai mult; — b) legătură în piele de chagrin neagră cu cruce aurită, cu foi aurite, în toc; un exemplar cu sped. rec. 4 cor. 30 fileri, — c) leg. în imitație de os (albă) cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar și cu pictură de flori artistică, cu foi aurite și toc, un ex. cu sped. recerută costă 6 cor. 30 fileri. — Iară din **Cuvântările bisericesti** după oratorul *Massillon*, traduse de subscrișul din tomul I. numai foarte puține exemplare mai am; din tomul II. am destule. Prețul ambelor tomuri cu sped. rec. 6 cor.; prețul tomului I. ori II. deosebit 4 coroane. — Comaudele sunt a se adresa la: *Ioan Genț*, protopop gr.-cat. în Nagyvárad Sztaroveszky utca nr. 6.

Dr. Iuliu Florian: **Credința ostașului.** rugăciuni și învățături folositoare pentru ostași. Păr. capelan militar face un neprețuit serviciu tinerilor noștri țărani, cari sunt înrolați, când cearcă să-i țină în frica Domnului și să-i apere de ispitele celui rău, jucându-le în mână o cârtică de rugăciuni anumit compusă pentru ei. Cârticica frumos tipărită la „Carmen” în Cluj, cu peste 100 pag. costă numai 20 fil.+5 fil. porto. și se pot comanda dela autor din Cluj, Szent-egyház u. 21.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru vieța casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani.*

Doctorul de casă

sau

Dicționarul sănătății,

impodobit cu 315 chipuri, de Dr. Vasile Bianu. Tractează despre structura și funcțiunile organelor omului. Medicina uzuală și de urgență vindecă tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfizie, epidemii, contagium, microbi, nevrose, ipnotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente de beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, hidroterapie, băi, electricitate, exerciții, gimnastică etc.

E indispensabil pentru fiecare casă. — Costă 14 cor. franco.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negrușiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421—1910.

„**Lucașfărul**” Nr. 3, 1911 cu următorul sumar bogat și variat: Victor Eftimiu: *Înșiră-te Mărgărite...* — Ion Gorun: *Din blăstăm.* — Ecaterina Pitiș: *Cântec* (poezie). — Em. Gârleanu: *Scaiul.* — G. Rotică: *În ziua a șasa* (poezie). — Ecaterina Pitiș: *Cântece* (poezii). — I. Borgia: *Shakespeare: Iuliu Caesar.* — Dări de seamă: *Il. Chendi: Lucașfărul, de Delavrancea; în sărbători, de Mihail Lungianu.* — Gh. Tulbure: *Date și documente cu privire la istoricul școlilor române din Bihor.* de N. Firu. — *Cronică: Literatură pentru copii* (O. C. T.). Biblioteca scriitorilor dela noi. Efebii. Sfințirea școlii din Cața, Delavrancea și țărâna ardeleană Poșta Redacției. Bibliografie. — *Ilustrațiuni: Fațada principală a școlii din Cața. Planul parterului școlii din Cața.* N. Grigorescu: *Bordeiu țărănesc.* (Din colecția Carada).

Mulțămită publică.

Dela 6—16 Dec. 1910 s'a așezat în biserică noastră gr.-cat. din Ludoș, iconostasul gătit și pictat în Viena de către pictorul academic Anton W. Zeiler de origine italian cu locuința în Blaj. Iconostasul este făcut din lemn tare cu sculpturi alese și înaurite cu aur veritabil. Pictura foarte fină și executată în stil bizantin. Privit cu deamănuntul este un decor al Sf. biserici, și o dovadă vie, că domnul pictor A. W. Zeiler posedă pe deplin cunoștința frumoasei sale arte este un artist de caracter valid, cu voința de a-și îndeplini omeneste lucrul, ce-l întreprinde. Ori și cine va contempla iconostasul făcut de D-Sa, cu toată dreptatea îl va judeca de un cap de operă, și cei ce vor intenționa de a-și face iconostas în biserică, cu plăcere îl vor angaja spre atare lucru. Pe lângă prețul

de construire relativ modest, primească domnul pictor A. W. Zeiler și mulțămita călduroasă pentru lucrul bun și frumos, ce și-l-a făcut.

Dovada cea dintâi despre frumuseța iconostasului nostru: a dat-o stimatul domn dr. Ioan Oltean avocat în loc, care fiind totdeauna și teolog absolut, știe ce apretețiere ce însemnătate are un iconostas frumos într-o biserică și câtă pietate inspiră un atare decor în inimile credincioșilor, însuș încântat de frumuseța lui, spre acoperirea șeselor de construire a dăruit 100 cor. Binevoiască Stimatul D-sa a primi profunză noastră mulțămită pentru acest dar întru mărirea lui Dumnezeu.

Tot în anul 1910 s'au procurat dela firma Anton Novotny din Timișoara două clopote, care cu sunetul lor frumos și armonios sunt superioare peste ale celorlalte biserici de aici. La acoperirea șeselor clopotului mai mic turnat din clopotele de mai înainte cumpărate de fostul curator primar bisericesc Ioan Russu văduva soție a dănsului Marina născ. Urcan, a dăruit 338 cor. 55 fileri. Preaestimații donatori atât din partea noastră, cât și a tuturor credincioșilor li-se exprimă și pe aceasta cale cea mai adâncă mulțămită, iară pe bunul Dumnezeu îl rugăm, ca marimonioșilor dăruitori să le dea sănătate întreagă și deplină mulțumire.

Curatorul bisericesc.

Posta Redacției.

Valealupului a solvit abon. pe an. 1911 și 1911. *Felsőszécs* pe 1910. *Istrău* pe 1910 a plătit în 26/5 1910. Cei trimiși acum s'au inferit în depurarea anului 1905 după cum s'a fost promis atunci. *Făgăraș „Furnica”* pe 1911. *Gr. P. Gherla* pe semestrul I. din 1910. La Unimăt se va sistă. *Szerb-Csanád* pe timpul din 1 Sept. 1908 până în 1 Maiu 1910. *Densuș* pe 1911 sem. I. *I. I. Gherla* pe 1911 sem. I. *P. A. M. Maria Pocs* pe 1911 sem. I. *Reghin* pe 1911. *Gb. M. Sarvas* pe 1911. *Chiheriul-superior* pe 1907. *Dr. V. M. Gherla* pe 1910. *Leta-mare* pe 1910 sem. II. *Chiciud* pe 1904—1906. *Șeulia-de-Câmpie* pe 1911, căci în 1908 a-ți făcut două plătiri. *Dr. E. Orăștie* pe 1911 sem. I. *Comloșul-mare* pe 1911. *Dridiș* pe 1908—1910. *Subpădure* pe 1910 sem. II. *Dezmir* pe 1910 sem. II. *Câmpeni „Concordia”* pe 1911. *Dr. E. Br. Teuca* pe 1911. *Dr. A. L. Orade* pe 1911 a Conto apariției de trei ori. *Crasna-Recea* pe 1910. *Săcărâmb* pe 1911. *Cetate-de-bală* pe timpul din 1 Ianuarie 1906 până la 1 Martie 1910.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa

Redactor respouz.: Augustin Gruția

Dacă nu poți

măncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur

Caramelle-le de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui *Kaiser*.

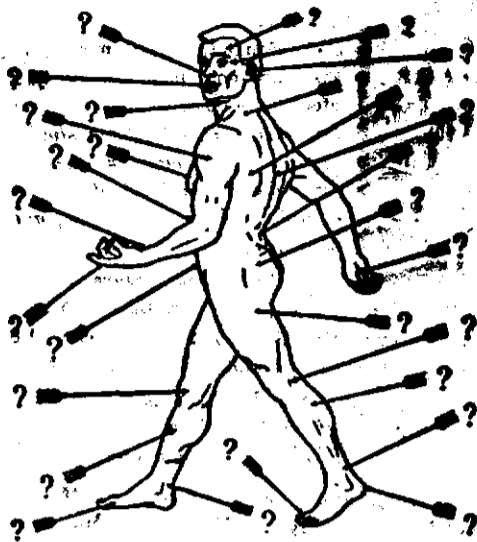
Vei căpăta poftă bună, stomacul ți-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sunt indispensabile, având efectul înviorării și înprospătării.

Pachete de 20 și 40 fl. se află la farmacia *Carol Schieszl* în Balázsfalva.

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elshapurile lui Feller, a căror singur producător este **EUGEN V. FELLER**, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmegye).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, lăcețează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbire de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și înfiorări prevenite din vânturi reci. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distinct și sigur Elshapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârșiri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 14-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

(82) 18-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informație și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

Cultivătorii de vii

cari doresc să-și replanteze viile cu cele mai bune soiuri de struguri, — atât pentru vin cât și pentru desert, — cari dau recoaltă abundantă și se coc foarte de timpuriu, — aceia să se adreseze cu toată încrederea proprietarului

EMIL VLASSA

Szancsal p. Balázsfalva.

Tot acolo se află de vânzare sămânță de trifoi și lăternă — prima calitate — de asemenea sămânțuri din tot soiul de legume (zarzavaturi), așa: morcovi, pătrânjei șalată, ardei, porodici etc. (11) 2-5

==== Serviciu prompt

==== Prețuri moderate. =====

AVIZI

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. Public din loc și jur, că începând cu 1-a Ianuarie n. 1911 am preluat Hotelul „La Strugure” din strada mică.

Beuturi bune și ieftine.

Culină bine asortată, mâncări gustoase, cu prețuri moderate.

Odați pentru oaspeți.

Serviciu prompt.

Rugându-mă de binevoitorul sprijin, semnez

Bla j, Ianuarie 1911.

(12) 2-5 cu distincă stimă

Ioan Martin,

proprietarul Hotelului „La Strugure”.

Nr. 8-1911.

(15) 1-1

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii gr-cat. din Spring, com. Alsó-fehér, protopopiatul Szászebes prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 1322 Cor., adecă ună mie treisute douăzeci și două Coroane la curatoratul gr-cat. din Spring cel mult până la 16 Ian. n. 1911. la 2 ore p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 16 Iulie n. 1910 sub Nrl. 4779. se pot studia zilnic la oficiul parohial gr-cat. din Spring între oarele 8-12 a. m. și 2-3 p. m.

Curatoratului i-se rezervă dreptul a alege pe întreprinzător, cu ocazia licitării minunde în 26 Februarie 1911. Spring, la 23 Ianuarie 1911.

Petru Cordea, **Zachiu Cotirlea,**
paroh. curator prim.

Kalmár & Engel

fabrică de mașini și motoare

Depozit și birou:
V, Lipótváros 22.

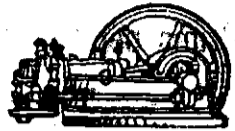
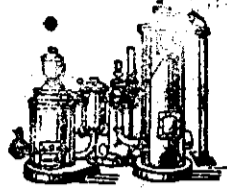
Fabrică:
VI, Lipótváros 19.

BUDAPEST

Renumit!

Original!

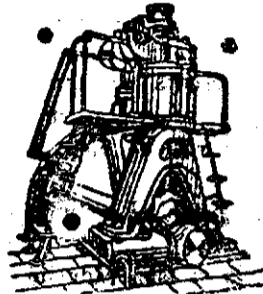
„Benz”!

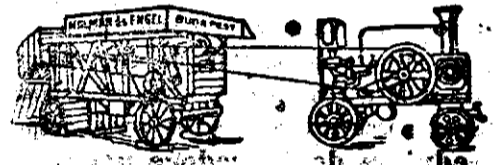
Motor-Sugător de gaz. — Mânarecea mai ieftină din prezent. „Benz”-Motor cu olefu crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de îmblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă.

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurence gratis și franco. (101) 6-28

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sugător de gaz.

Mânarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanția în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI, Liszt Ferenc-ter Nr. 9.
Telefon 64-64. (80) 19-28

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de Buziaș

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de besică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în besica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Bla j.

(36) 40 ?

Prima pepinerie de viță de vie pe Târnavă.

Proprietar: **Frideric Caspari**
Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, livrează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoți a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 11-20

Concurs de licitațiune.

Proprietatea de pământ a bisericii gr-cat. din comuna Grind-Cristur (Gerend-Keresztur) comitatul Turda-Aries, în estensiune de 40 jugăre catastrali, să dă în arândă prin licitațiune publică în 26 Februarie st. n. 1911 la oarele 10 a. m. pe timp de 6 ani și adecă din 1 Ian. 1912 până în 31 Dec. 1917. Prețul strigării e 700 cor.

Ceice voiesc a lua parte la această licitațiune sunt obligați a depune vadiul de 10% din prețul de strigare adecă 70 cor.

Condițiunile de licitațiune să pot vedea la oficiul parohial gr-cat. local, unde va avea loc și licitațiunea.

Grind-Cristur la 1 Februarie 1911.

În numele curatoratului

Alexandru Pop Szovárosi,
preot gr-cat.

(14) 1-1

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altoeva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fileri; cutie cu 50 fileri se află la: **Carol Schlessl** farmacist. Blaj.

(98) 12-22

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marcu de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 80 de ani într'atăt s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a încuierii scaunului, sgârșicului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1.60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5.40, 3 sticle mari Cor. 4.80 dacă se trimit banii înainte, le spedează franco:

farmacia BRÁDY K.

a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat

(8) 5-25

A apărut: **Elemi Népiskola Értésítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

În Librăria Seminarului teologic gr-cat. din Blaj se află de vânzare **Calendarul „Minervet“** cu 1 cor. și 25 fil. + 20 fil. porto postal.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5. recomandă Strada Cisnădiei 5.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168.13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,085.51
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc „	112,045.412 =
	viață „	10,847,132.—
Fonduri de întemelare și de rezervă	„	2,309,387.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 52-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

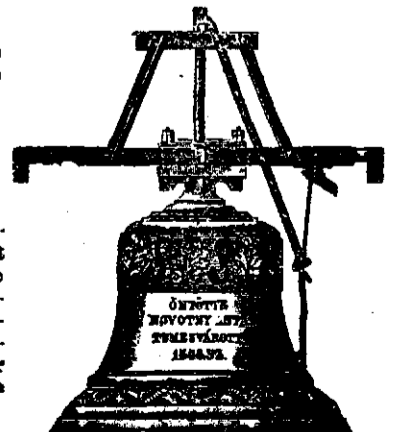
în Timișoara-Fabric

(5) 52-52

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ea și spre turnarea de tenace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.